

Сльнікова Н. І.,

старша викладачка

кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

НОМІНАЦІЯ ОСОБИ В МОВЛЕННІ МОЛОДІ

Культура будь-якої держави містить не лише нормативні та офіційні вияви, а й ілюструє складну гаму субкультурних елементів. Ретельно розроблена система стандартів, що є нормативною у конкретному суспільстві, може підпадати впливу інших мов, розмовної мови, підмов професійних і соціальних груп населення. Складова субкультури сучасної української молоді – це та територія, на якій молоді люди можуть відчувати себе дорослими, граючись у мовні новоутворення. Необхідність комплексного вивчення номінацій, які застосовує молодь у повсякденному мовленні, дає можливість установити ціннісні орієнтири цього прошарку сучасного суспільства та, відповідно, виявити тенденції розвитку української загальнонаціональної мови, що свідчить про актуальність нашого дослідження.

Із другої половини ХХ століття і до сьогодні питання номінації є центром уваги багатьох мовознавців. Наукові розвідки А. Уфимцевої, Н. Арутюнової, О. Кубрякової, В. Телії, О. Ахманової, Н. Мігіріна, В. Гака, О. Тараненка, М. Рут, О. Приймак, А. Нелюби, Л. Ставицької, Г. Хмари, З. Валюх та ін. стали фундаментальною основою для розвитку теорії номінації в мовленнєвій діяльності, ономастиці, при вивченні неофіційних називань. Поступово номінація стає не лише об'єктом дослідження, а й засобом виявлення жанрових особливостей, вікової специфіки номінативної діяльності, національно-культурної своєрідності та вираженням лексичного складу спілкування молоді. Так виникає зацікавленість молодіжним мовленням – одним із найважливіших соціальних різновидів мови.

Більшість учених під мовною номінацією розуміє процеси найменування явищ дійсності, що відбуваються в мовленні (О. Тараненко, О. Ахманова,

Г. Колпанський, В. Гак та ін.). Мовна номінація, на їхню думку, – одночасно і процес найменування, і його результат, при цьому елементи мовної системи відображають факти екстралінгвістичної дійсності, фрагменти та явища навколишньої дійсності, реальні та вигадані її об'єкти. Серед значень номінації колектив авторів праць «Языковая номинация (Общие вопросы)» та «Языковая номинация (Виды наименований)» виділяють результат номінації. Досліджуючи особливості мовної номінації, Г. Колпанський наголошує на співвіднесеності мовних одиниць і реального предмета.

Термін «номінація особи» ми розуміємо як номінативну одиницю зі значенням особи, що є синонімічною до таких понять, як «називання особи», тобто в цьому твердженні розглядаємо таке найменування у статичному плані, як результат процесу створення мовних одиниць, що характеризуються номінативною функцією.

Мовлення молоді сьогодні розглядають у синхронії та діячності. Крізь призму першого виміру лексики групується навколо сфери діяльності, що призводить до появи особливого лексикону школярів, студентів, курсантів, військових, поповненню якого сприяють захоплення, наприклад, музикою, танцями, спортом тощо. У діячності молодь вивчають із точки зору вікової приналежності, називаючи молодими особами людей від 15 до 30 – 35 років. Мова молоді не має чітких вікових меж, при цьому кожна вікова група використовує різноманітну лексику, по-своєму кодуєчи одні й ті самі смисли.

Слід зауважити, що номінації особи є неоднорідними за своїм значенням, оскільки можуть називати людину за родом її діяльності, зовнішніми ознаками, віком, статевою приналежністю, характером, станом здоров'я, різними звичками, ступенем кваліфікації, соціальною позицією, різноманітними відносинами з іншими людьми, національними та расовими спільнотами тощо. Номінації, які висловлюють ономазіологічну категорію особи, що, своє чергою, входить до складу більш широкої категорії субстанції, характеризуються сукупністю таких категоріальних понять: предметність, конкретність, істота, особа.

Переважає більшість номінацій особи ілюструє зовнішні якості людини, маніфестує як негативні, так і позитивні поведінкові якості людини, виокремлюючи з-поміж інших маркер «популярний», «сексуальний», «багатослівний / небагатослівний». Наприклад: літературне слово *хлопець* у мовленні молоді в різних контекстах перетворюється на *чув'як* (неформальне звернення до особи чоловічої статі з позитивним відтінком, «молодий чоловік», «парубок», «юнак»), *пацук*, *кадр*, *бой*, *гай* (від англ. *boy*, *gay* – хлопець), *покемон*, *мачо* (сексуальний чоловік), *вася* (незнайома людина), *ботан* (людина, яка багато вивчає), *флудераст* (людина, яка флудить (продуцент великої кількості беззмістовних повідомлень на форумах). До *дівчини* можуть звертатися такими словами: *герла* (від англ. *girl* – дівчина), *чика*, *чикуля* (от англ. *chick* – ципочка), *няшка* (мила дівчина), *клюшка* (молода дівчина), *сорока* – жінка, яка багато та швидко говорить.

Також молодь послуговується іменами мультиплікаційних персонажів, називаючи *чебою* людину з великими вухами, *бурьонкою* відмінницю в навчанні, а *покемоном* – молоду людину. Необхідно зауважити, що запозичення до молодіжного сленгу надходять не лише з англійської мови, а й, наприклад, з японської. Так, *тян* – це красива дівчина, оскільки в японській мові є ввічливою приставкою до імені дівчини, *кун* – красивий хлопець.

Таким чином, більшість номінацій осіб в українському молодіжному мовленні мають зневажливе, негативне чи іронічне забарвлення. Функціонування молодіжного сленгу зумовлено рядом причин, серед яких: тяжіння до експресивності, конспірація, створення особливої атмосфери зневажливо-іронічного ставлення до навколишньої дійсності, а також прагнення простоти та стислості мовлення.

Література:

1. Мосенкіс Ю. Феномен молодіжного сленгу (сутність, розвиток, контакти). АН вищої освіти України. Рада молодих учених. – К. ; Умань : ПП Жовтий, 2008. – 220 с.
2. Ставицька Л. О. Український жаргон: словник. К.: Критика, 2005. – 494 с.
3. Языковая номинация (Виды наименований). – М.: Наука, 1977. – 359 с.